No. 1258 Zaterdag 8 Februari 1908. 25ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire. Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1— 7 regels f0,50, voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna. pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10,— pa anja.
Un numero sol fl. 0,15.
Anuncio di 1 te 7 regel f0,50 cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 7 Februari.

FEESTREDE.

(Vervolg en Slot.)

St. Thomas is niet alleen de grootste Leeraar — wijl hij aller vorst en koning is — maar ook de *Engelachtige* Leeraar. Een vluchtige blik over de jeugd alleen reeds van dezen Heilige zal ons de rechtmatigheid bewijzen van dezen eenigen titel, hem door de H. Kerk geschonken: *Engelachtigen* Leeraar.

In de beroemde kloosterschool der Benedictijner-abdij, Monte-Cassino, volbracht de jeugdige Graaf van Aquino zijn eerste studiën.

Reeds als knaap drukte Thomas in een treffend feit uit, wat hij later als Leeraar schrijven zou: *Mundus Deus a mundo corde concupiscitur: De zuivere God is het voorwerp der verlangens van een zuiver hart.* Ja, reeds was het een vreugde voor dit kinderhart aan God te denken, over God te spreken en te hooren spreken. Eens vond een zijner leermeesters hem in gedachten verzonken; en toen deze hem vroeg waarover hij peinsde, gaf de knaap het antwoord door de wedervraag: Wat is God? Deze vraag was de eerste uiting van de grootsche denkbeelden en gevoelens, die in den knaap reeds ontwaakten: zijn engelachtige ziel nam rechtstreeks haar vlucht naar den Oneindige. Het wezen der Godheid was de geheimenis waarvan hij alom de verklaring **zocht, zoowel in de natuur om hem heen als in den Hemel daarboven: zoowel in de menschelijke, als in de** goddelijke wetenschap.

Na volbrachte voorbereidende studie, begaf de jongeling zich naar Napels. Daar was in 1224 door keizer Frederik II een Studium Generale of Universiteit gesticht. Alle faculteiten waren er vertegenwoordigd: Letteren en Wijsbegeerte of de zoogenaamde Vrije Kunsten, Burgerlijk en Kerkelijk Recht, ook de Godgeleerdheid.

Thomas ontwikkelde zijn vernuftigen geest in steeds diepere kennis der vakken, welke hij bestudeerde. Bij de wetenschappelijke oefeningen kwam Thomas' rijke geest even natuurlijk als het licht te voorschijn. Wat hem was geleeraard, droeg hij op zijn beurt, verhevener, dieper en toch duidelijker voor. Zijn naam werd met verbazing en bewondering door leeraren en studenten genoemd.

Maar hoevele gevaren bedreigden de onschuld dezer reine ziel!

Aan de Napelsche Universiteit heerschte onder den verderfelijken invloed van keizer Frederik II een half-heidensche wereldbeschouwing, zoodat zinnelijkheid en onverschilligheid voor den godsdienst het hart bedierven van bijna allen, die daar hun verstand met de wetenschap kwamen verrijken.

Maar te diep hadden de kiemen eener godvruchtige opvoeding wortel geschoten in het hart van den jeugdigen Graaf van Aquino. Ja, reeds was de kroon op die opvoeding gezet door de roeping tot de heiligheid. Thomas leefde te hoog met geest en hart boven de aardsche ijdelheden; het geestelijk leven der ziel was te zeer reeds ontwikkeld in dit schuldeloos lichaam, dan dat ook slechts in het minst de vlekkelooze reinheid zijner ziel door den adem der zedeloosheid besmet werd.

Tegelijk met den hoogen aanleg van zijn geest ontwikkelde zich in Thomas het vurig verlangen naar den dienst van God. Terwijl zijn medestudenten menige nachten in brasserijen doorbrachten, zocht Thomas de zaligste geneugten in het huis Gods. Boven alle kerken van Napels trok hem de kerk der Dominikanen, die in hun blank kloosterhabijt voor den jeugdigen student als de voortdurende prediking eener engelachtige reinheid waren. Daar vond de rijke gravenzoon de rust en de zoete voldoening, waarnaar zijn hart versmachtte. Zijn besluit is genomen.

Hij vraagt het orde-kleed van den grooten Dominicus, legt statiekleed en ridderzwaard af, om zich te tooien met het blanke habijt en zich te om-[illegible] eenvoudigen dien[illegible]

In plaats van de gravenwrong siert nu zijn hoofd de kloosterkruin, een kroon, die als teeken van de overwinning op de aardsche ijdelheden bevochten, kostbaarder is dan een keizerskroon, met de edelste gesteenten versierd. Nu was voor den onschuldigen jongeling de hemel op aarde opengegaan. Eén verlangen nog: door de kloostergeloften een eeuwig verbond aan te gaan met het eenige voorwerp van geheel de liefde zijns harten: *Mundus Deus a mundo corde concupiscitur*; ja, dit zuivere hart haakte alleen naar den zuiveren God.

Maar het uur van strijd breekt aan. De bloedverwanten van Thomas verzetten zich tegen deze intrede in de Dominikaner-orde. Onder goedkeuring des keizers namen Thomas' eigen broeders, Reginald en Landulf, den jeugdigen novice gevangen. Op het sterke slot der Aquino's, Rocca di S. Giovanni, zou de strijd gevoerd worden tegen vleesch en bloed: een harde, een zware strijd. Alles werd beproefd. Maar noch de tranen der moeder, noch de onverzettelijke wil des vaders, noch de smeekbeden zijner zusters konden Thomas bewegen het hem boven alles dierbaar kloosterkleed af te leggen. Toen rijpte er een droevig, een goddeloos plan in het hart van Thomas' broeders. Zij besloten een aanval te doen op de onschuld van den jeugdigen kloosterling, wel overtuigd, dat, als deze geschonden was, de kloosterroeping ook wel overwonnen zou worden.

Een deerne, volleerd in de slangenlisten der verleiding, voerden zij naar een der slotkamers, waar hun broeder, in gebed, studie en onbezweken vertrouwen op God zijn gevangenschap doorleefde. Thomas zag onmiddelijk, wat spel men dreef. Hij gevoelde zich beschaamd en vernederd door zulk een schelmstuk; edele verontwaardiging en toorn grepen hem aan, heilige geestdrift voor de deugd der Engelen. Hij greep een vlammend hout van het haardvuur en dreef met dit goede wapen de verleidster op de vlucht. Nu verhief zich het hart van den Engelachtigen Heilige tot den Beschermer zijner deugd. In verheven bezieling trok hij met het doovende hout op den muur een kruisteeken; in dit teeken had hij overwonnen. Een onuitsprekelijk gevoel overstelpte Thomas' gemoed. Aanbiddend viel hij ter aarde, dankbaarheid doorstroomde zijn ziel, een vloed van tranen vloeide hem langs de wangen en vurig smeekte hij zijnen God eeuwig met kracht uit den Hemel omgord te blijven. Zoo bad hij in zijne tranen tot de talrijke gemoedsaandoeningen hem afgemat in een diepen slaap deden zinken. En ziet: twee Engelen, dacht hem, daalden uit het verblijf der gezaligden neder en verzekerden hem van de verhooring zijner bede. Onder het uitspreken van een verheven gebed, waarin de belofte eener goddelijke bescherming en van een smetteloos leven besloten lag, omgordden de hemelgeesten zijne lendenen met immerdurende reinheid.

Gods heilige dienaar was door het vuur der beproeving gegaan. De tegenstand der bloedverwanten zwichtte voor de standvastigheid van Thomas' besluit. Spoedig sloeg het uur der bevrijding. O, hoe jubelde zijn engelachtige ziel, toen hij in zijn dierbaar klooster teruggekeerd, zich opnieuw mocht wegschenken aan den Zuiveren God, het eenigst verlangen van zijn zuivere ziel. Thomas omgord door de Engelen, ja — Hij is met recht de *Engelachtige* Leeraar genoemd.

En schitterend in die Engelachtige reinheid was St. Thomas bij uitstek de vriend Gods. — *Die de reinheid des harten liefheeft, zal den Koning tot Vriend hebben.*

Als uitverkoren Vriend Gods sprak Hij zijn wenschen uit en hem werd verstand en kennis gegeven; hij riep den hemel aan, en de geest der wijsheid daalde over hem neder. Deze wijsheid Gods, in haar hoogste uitdrukking van het geloof, ja, deze wijsheid stelde St. Thomas boven aardsche Rijken en koningszetels; en ook de schatten dezer wereld telde hij voor niet in vergelijking met de wijsheid.

Zelfs vergeleek hij haar niet met de edelste gesteenten of met goud en zilver; want alle goud met haar vergeleken is als verachtelijk stof — en gesteld tegenover haar is zilver niets meer dan slijk. Toch kwamen met de wijsheid alle goederen overvloedig tot hem, ja zijn rijkdom in het bezit der wijsheid was niet te schatten.

Dat was de hoogste vreugde van den Engelachtigen Leeraar: de wijsheid Gods in steeds overvloediger volheid in zich te ontvangen, haar steeds meer te smaken in de vlekkelooze zuiverheid zijner onschuldige ziel.

St. Thomas, omgord door de Engelen, is wijs als een Engel, omdat hij zuiver is als een Engel.

Zoo is St. Thomas de Beschermer der Engelachtige deugd. Daarom prijken ook ook in het vaandel van dezen St. Thomaskring de zuivere, ongerepte lelies als beeld van de zuiverheid des harten.

Ja, mijn jeugdige Vrienden, wilt gij Uw geloof bewaren en verdedigen onder de bescherming van den H. Thomas, dan moet gij ook Uw deugd bewaren op het voorbeeld en onder de bescherming van Uwen Engelachtigen Patroon. Wilt gij de volle kracht dezer waarheid gevoelen om ze toe te passen in Uw leven?

Welnu, wat is helaas de diep-treurige reden, waarom zoovelen, die evenals gij in het katholiek geloof zijn opgevoed, hun geloof verloren hebben?

Waar schuilt het gevaar voor het verlies des geloofs? Niet in de ontwikkeling van Uw verstand. Bij iemand, die van katholiek ongeloovig, of, zooals men gewoonlijk zegt, „niets" werd, behoeft de schuld niet geworpen te worden op de wetenschap. De meesten, die wij zien verflauwen in hun godsdienst en eindelijk het geloof den rug toekeeren en afvallig worden, zijn volstrekt geen geleerden. Het geloof heeft van de wetenschap, de ware wetenschap, niets te duchten. In de ontwikkeling van het verstand schuilt niet het gevaar voor afval van het geloof.

Dit gevaar schuilt in het hart, in den wil. Meer dan één verkeerde neiging kan afval van geloof ten gevolge hebben; maar meestal is deze te wijten aan dien hartstocht, welke de reinheid des harten bezoedelt. Maar, zoo zou men hier kunnen zeggen, hoe menigmaal komt het voor, dat men door studie, door wetenschappelijke ontwikkeling tot de overtuiging komt, dat het geloof aan de waarheid des Christendoms, hoeschoon en troostvol het ook is voor eenvoudige zielen, toch niet past aan meer ontwikkelde, aan wetenschappelijke mannen. Zóó beroept men zich op de rede, op de ontwikkeling van het verstand, om het breken met het geloof te rechtvaardigen.

Het antwoord op deze moeilijkheid, dat de mensch, die overigens gaarne zijn geloof behield, door de ontwikkeling van het verstand genoodzaakt werd, het geloof van zich te werpen, zal nu gegeven worden niet door heilige of vrome schrijvers, maar door mannen, die zelf den afval van het geloof beleefd hebben.

Onder hen zijn er, die onomwonden hebben uitgesproken wat zij zelf ondervonden hebben: de afval van het geloof komt voort uit den wil, zelfs al schijnt het, dat het verstand daarvan de oorzaak is.

Wij willen twee getuigenissen aanvoeren: één van den Franschen Dichter François Coppée en een van den Deenschen Dichter Joannes Jörgensen. (*)

De eerste was katholiek, verviel tot volslagen ongeloof en bekeerde. De tweede was Lutheraan, werd eveneens ongeloovig, kwam ook tot inkeer, maar vond nu de waarheid in de Katholieke Kerk en werd daarin opgenomen.

Wat bracht den jongen Coppée tot verwaarloozing zijner godsdienstige plichten, tot verkoeling zijner geloofsovertuiging?

Hij verheelt het niet; hij bekent het met ronde woorden: de zonden der jongelingsjaren; „la crise de l'adolescence," de schaamte om ze te belijden: „la honte de certains aveux."

Eerst verloor hij zijn *onschuld*; *daarna* zijn *geloof*.

Niet de waarheden des Christendoms, waarin hij geboren en opgevoed was, druischten aan tegen de kracht, de redelijkheid van het zich ontwikkelend verstand, maar de ontluikende driften kwamen in verzet tegen den strengen leefregel, welken *verstand en geloof beide* aan den wil voorhielden.

„Uit valsche schaamte verwaarloosde ik mijn plichten. En — voegt hij er aan toe — *ik ben in dit opzicht niet de eenige*. Velen, die in hetzelfde geval verkeeren, zouden, bijaldien ze *openhartig* spraken, erkennen, dat wat hen in de eerste plaats vervreemde van den godsdienst, de strenge wet is, welke hij aan de zinnen voorschrift, en dat zij slechts *later* bij het verstand en de wetenschap *schijngronden* gingen zoeken, om

(*) Zie *Moderne Christenen* door J. Vogels S. J. en Joh. Jörgensen, *Levensleugen en Levenswaarheid.*

Feuilleton.

CHRISTELIJK IN ZIJN POLITIEK.

Onder dit opschrift besprak ruim vier jaren geleden een Inzender in de *Gelderlander* het vorig Christelijk Ministerie-Kuyper. De vrees voor Christelijke Politiek dringt ook nu weer in het bloed der Liberalen. De Heeren behoeven echter zoo bang niet te wezen. Luister slechts:

Geveinsde verbazing bij de tegenstanders van dit ministerie, en leedvermaak onder 't mom van verontwaardiging hebben dienst gedaan als wapenen tegen de mannen, die beloofd hadden Christelijk te regeeren.

De liberalen zitten al drie jaar te loeren, nauwkeurig te kijken op de vingers der leiders van den wagen van staat; en ze zijn gedwongen uit te roepen, dat er van iets Christelijks niemendal te bespeuren valt.

Als ze goed gekeken hadden en 't was waar, dan moesten ze misschien verwonderd, maar zeker niet boos schijnen daarom. Of ook niet verwonderd: want 't staat bij hen zeker en vast, dat niemand behalve zij de kunst kennen van regeeren; en als een Christelijk ministerie in hun zog blijft varen, bewijst dat voor hun overtuiging. En die verontwaardiging welke zich op de lippen moest bijten, om niet te lachen van pleizier over 't mislukken der allerchristelijkste voornemens, kleedt hen zoo weinig, dat zij in plaats van die komedie op te voeren, veel beter zouden doen met ronduit te zeggen, dat zij 't wel zullen overnemen, nu de christelijkheid toch schipbreuk gaat lijden.

Maar 't is niet waar, dat deze regeering niet gaf wat ze beloofde.

Wat wil men van menschen, die maar een duister begrip van „Christelijk" hebben, verlangen een juiste schatting der daden van dit ministerie! Wie weet of vele liberalen zich in hunne ontstelde verbeelding de nieuwe werkzaamheid der christelijken niet hebben voorgesteld uitsluitend op 't gebied van bidden en kerkelijke dwangmaatregelen; om maar iets te noemen: de Tweede Kamer, de gemeenteraadszittingen enz. worden met gebed geopend en gesloten. Als 't kon, zou 't mooi wezen, daarvan niet. Doch, 't wezen van 't Christendom is nog iets anders.

Daartoe behoort onder meer de rechtvaardigheid, die ieder 't zijne geeft. Bv. in zake hooger onderwijs waren de liberalen die schoontjes vergeten. Dat was meer de schuld van de theorie dan kwade wil. Het dogma luidt: de ongeloovige wetenschap is de eenige, een andere is daar niet; en daarbij hoorde 't gebod: gij zult haar alleen eeren en geen tweede erkennen.

Was 't dan geen ergerlijk kwaad in de gehoorzalen der universiteiten te dulden mannen, behept met de inbeelding van een andere wetenschap, van eene die gelooft en bidt!

Heb maar eens eenmaal zoo'n overtuiging en maak je er los van! Eerder gezegd dan gedaan.

't Is zoo, een menigte ouders kregen hunne jongens van 't hooger onderwijs terug, wetenschappelijk gevormd, zeker, en geestelijk misvormd, naar hunne overtuiging tenminste, en dat is er ook een. En een goed gedeelte van ons volk betaalt voor den arbeid van menig geleerd heer, die den jongelui hun geloof ontneemt, allemaal met de beste bedoeling, edoch tegen de bedoeling der belastingbetalers en der ouders.

Ja, ja, we hooren 't wel, 't is legende wat we zeggen, en Kuyper heeft verzonnen die klacht van een aanzienlijk deel onzes volks over godsdienstloos onderwijs; als hij er niet mee was komen aandragen, zou je er niets van merken; en de wetenschap staat hier hoog, juist omdat ze zoo wars is van positief geloof.

Zeker, zeker; maar met die praatjes komen we niet verder, en we wouen nu wel graag voor onze lieve centen iets krijgen, iets waar we wat aan hebben, en liever niet betalen voor de ontchristelijking van ons volk. Daar zit 't em.

Daarbij 't dogma over de alleenzaligmakende ongeloovige wetenschap is tegenwoordig toch gedaald tot een vraagpunt waarover men discuteeren kan. Zeker; ja zelfs hier en daar verneemt men stemmen, die heel eventjes toegeven, dat geloof geen echte wetenschap uitsluit.

In de ooren der geloovige partij klinken die fluisterend gesproken woorden zeer verstaanbaar en duidelijk: zij onderscheidt die tusschen de harde tonen en het lawaai tegen 't wetsvoorstel.

Wat willen we meer? Volledige bekentenis en loyale hulp is niet te verwachten, verwachten we ook niet van onze tegenstanders.

De onderwijswet is één bewijs van christelijkheid.

De Zondagswet is op komst. Daar zullen de lui hun hart aan kunnen ophalen. Verbeeld u, een Engelschen Zondag in 't vrije Nederland! Daar zal men iets van komen te hooren. Prachtig agitatie-middel!

't Zal wel zoo'n vaart niet loopen. De minister van binnenlandsche zaken is wel slim genoeg en te veel politicus om wetten te fabriceeren uitsluitend naar zijn zin en opvatting, met voorbijzien van de verlangens der andere partijen.

Maar ja, zoo de waard is, vertrouwt hij zijn gasten. De liberale heeren snappen maar niet, hoe zoo'n tegenpartij, die aan 't laatje zit, niet onmiddelijk naar hun eigene loffelijke gewoonte, nu christelijke wetten gaat maken gelijk zij er liberale vervaardigden, en nu 't christelijke niet drie duim dik op de wetten is gesmeerd, smalen ze dat er maar niets specifiek christelijks komt van dit kabinet.

Nog meer; onder dit ministerie kunnen er goede wetten komen, een soortje beter dan bv. de Leerplichtwet onzaliger gedachtenis, — men mag dat gerust zeggen, want ze is

zich vrij te kunnen wanen van alle beteugeling."

Jörgensen stemt hier volkomen mede in. Hij schrijft aan een vriend het volgende:

„De wetenschap, zegt ge, heeft de onredelijkheid en onmogelijkheid van het Christendom bewezen en bij de beslissingen der wetenschap behooren wij ons neer te leggen, zonder persoonlijke neigingen te laten gelden. Mijn beste vriend, zoo gaat Jörgensen voort, ook ik heb deze grootmoedige theorieën gehuldigd! Met Renan heb ik zelfs betreurd, in de droeve noodzakelijkheid te verkeeren, van mij af te moeten werpen een geloof, dat ik zoo gaarne wenschte te behouden. Ik scheen mij een held en martelaar, wijl ik mijn lieflijke droombeelden op het altaar der waarheid offerde."

„Maar hoor nu het ontnuchterende, dat hij er bij voegt: „Dat is zeer mooi, doch *het is niet waar*. Als ik inderdaad het geloof mijner kinderjaren gaarne had willen behouden — waarom spitste ik de ooren toen de vrijheidstrompet werd gestoken? En het was niet een *troost*, waaraan ik mij moest onttrekken, maar een *juk*, dat ik wilde afwerpen. Ik wilde de aarde bezitten, den hemel aan de Engelen en vogelen overlatende.

„Leven, geluk, de heerlijkheid der wereld was het, die ons getoond werd op den top van den berg der verzoeking. En wij vielen neder en baden *dengene* aan, die beweerde in staat te zijn ons dat alles te geven.

„Dat is de eigenlijke wording van onze en van alle werkelijke vrijdenkerij.

„Ik weet wel, dat er nog zijn, die zich hullen in den philosophenmantel der Stoïcijnsche waarheidsliefde. Maar alle openhartige dichters hebben reeds lang het geheim verklapt, de verborgen leer van het ongeloof.

„De strijd is practisch. Het geldt een kamp tusschen *willen* en *niet-willen*, tusschen *Christendom* en *heidendom*, tusschen *God* en *de wereld*, tusschen *Christus* en den *Anti-Christ*."

Jörgensen spreekt hier de antithese scherp uit.

Tegenover Christendom *heidendom*; tegenover God de *wereld*; tegenover Christus wie *tegen* Christus is.

En die antithese spruit volgens hem voort niet uit *geleerd* en *niet-geleerd* zijn; niet uit *wetenschap* en *gemis aan wetenschap*; niet uit het *verstand*, maar uit den *wil*. Het geldt een kamp tusschen *willen* en *niet-willen*.

Aan deze klare getuigenissen van Coppée en Jörgensen, twee mannen, die den afval van het geloof beleefd hebben, behoeven wij wel niets toe te voegen.

Alleen dit. O gij, mijn jeugdige vrienden, wilt gij Uw verstand bewaren in den redelijken dienst van Christus' Heilig Geloof, bewaart Uw wil in den dienst van Christus' Heilige Zedewetten. Bewaart Uw harten rein, hebt de deugd der Engelen lief — volgt na Uw grooten Patroon en Beschermer, den Engelachtigen Leeraar: Thomas van Aquino.

Vergeet nimmer deze waarheid: Zoo menig vriend verloor eerst zijn *onschuld, daarna* zijn geloof.

De H. Thomas beware in Uwe harten én onschuld én geloof.

De omstandigheid, dat wij spraken over een Heilige moge het wettigen, dat wij ten slotte ook een vermaning richten tot de Ouders.

Geen grooter schat kunt gij in Uw leven schenken en bij Uw sterven nalaten aan Uwe kinderen, dan vast geloof en reine christelijke zeden: dit is de wijsheid Gods.

Bij deze wijsheid vergeleken is het goud slechts stof en het zilver niets meer dan slijk. Met de wijsheid Gods zullen Uwe kinderen door het leven gaan zonder aftewijken noch ter rechter, noch ter linkerzijde. Met haar zullen alle goe leren overvloedig tot hen komen, ja hun rijkdom in het bezit van deze wijsheid zal niet te schatten zijn, want te midden van alle moeielijkheden van dit aardsche leven zal hun hart vrede en geluk bezitten.

Dit wordt zelfs door den ongeloovigen Goethe bevestigd met deze woorden: „De deugd heeft zulk een invloed op het geluk en ongeluk der menschen, dat de meeste toestanden des levens van haar afhangen."

Welnu, deze St. Thomaskring beoogt Uwe kinderen in deze wijsheid, in een vast geloof, in reine zeden, te bevestigen.

Moogt gij dan de waarde dezer vereeniging zoo hoogschatten, dat het U een vreugde zij met den Directeur mede te werken om Uwe kinderen het bezit der christelijke wijsheid te verzekeren in een vast, onwrikbaar geloof en in zuiverheid des harten, waarvan de Engelachtige Leeraar, St. Thomas van Aquino zulk een schitterend voorbeeld gegeven heeft in Christus' Heilige Kerk.

Belastingherziening.

De Koloniale Raad diende het *Voorloopig Verslag* in over drie Ontwerpen: Accijns op Gedistilleerd, op Wijn en op Bier.

„Vele leden spraken er hun voldoening over uit, dat het Bestuur, ofschoon verhooging van den drankaccijns blijkens de Toelichting oorspronkelijk niet in zijne bedoeling gelegen had, zich bij de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Rapporteurs over het Ontwerp N°. 1, niet ongeneigd heeft betoond de hoogere opbrengst, die tengevolge van de voorgestelde wijziging in de berekening van den accijns, van het middel drankaccijns te verwachten is, als equivalent te doen dienen voor de ontworpen afschaffingen en verminderingen van belasting.

Dat een meer putten uit de bron van sterke dranken een stap zou zijn in een minder gewenschte richting, dat er zelfs ernstige bezwaren daaraan verbonden zouden zijn, konden de Afdeelingen echter niet onvoorwaardelijk toegeven.

Te lichter viel het in elk geval den leden over elke bedenking heen te stappen, waar zij het door eene verhooging van het accijnsrecht te verkrijgen equivalent uitsluitend wenschten aangewend te zien, om het invoerrecht zoo laag mogelijk te houden. Het invoerrecht dat van alle belastingen wel het allerminst in overeenstemming is met het beginsel waarvan de geheele herziening uitgaat, belasting naar draagkracht."

Voor de toepassing der eerste verordening werd als grondslag aangenomen de hectoliter gedistilleerd, bij eene warmte van vijftien graden van den honderddeeligen thermometer, die vijftig liters zuiveren alcohol bevat.

De accijns op het gedistilleerd volgens deze aangenomen hoeveelheid en sterkte bedroeg VIJF EN TWINTIG GULDEN en bij grootere of kleinere hoeveelheid en hoogere of lagere sterkte naar evenredigheid.

De *Memorie van Toelichting* verklaarde dezen grondslag als volgt:

„Bij het ontwerpen van de herziening der accijns-verordening zijn de onderwerpen: gedistilleerd, wijn en bier van elkander afgescheiden, daar gedistilleerd eenerzijds en wijn en bier anderzijds eene geheel verschillende behandeling vereischen. Bij het gedistilleerd of uit gedistilleerd bereide dranken is het de alcohol, die belast wordt, niet aldus bij wijn en bier. In vergelijking met deze laatste dranken heeft verder gedistilleerd op zich zelf eene geringe waarde; de waarde is voornamelijk gelegen in den betaalden accijns, weshalve voor gedistilleerde dranken andere bepalingen noodig zijn dan voor wijn en bier. Deze laatsten verschillen verder als fabrikaat, door hunne samenstelling, weinig in waarde (behoudens enkele uitzonderingen ten gevolge van zeldzaamheid of veel zorg eischende bewerking) en verdunning van het fabrikaat kan moeilijk geschieden zonder de qualiteit te bederven. De waarde van gedistilleerd als fabrikaat hangt af van het alcoholgehalte; naarmate van dat gehalte kan men van 1 H. L gedistilleerd bijvoorbeeld 2 of 3 H. L. drank maken; ook kan men uit alle alcohol houdende vloeistoffen den alcohol afscheiden en tot bereiding van dranken bezigen. Bij een gedistilleerdaccijns zijn dus niet bepaalde dranken, die overigens in verschillende landen onder verschillende namen bekend zijn en waarvan de met de fabricatie verband houdende benamingen later niet meer zouden zijn vast te stellen, de te belasten materie, doch de alcohol, die zich in alle bedoelde dranken tot verschillend gehalte bevindt.

Ten onrechte is dit laatste bij de bestaande verordening niet als beginsel aangenomen: van eene dergelijke belasting van gedistilleerd, alleen naar de hoeveelheid, is den ondergeteekende geen tweede voorbeeld bekend. Thans wordt in de Kolonie bijv. voor rum van 81%, waarvan men twee- of driemaal dezelfde hoeveelheid drank maakt, evenveel betaald als van rum á 33% bijv., die ook wordt ingevoerd. Ook om billijkheidsredenen is eene dergelijke heffing niet te verdedigen. Bij het ontwerp is derhalve het overal (ook in het Moederland, Oost-Indië en Suriname) geldende systeem van belasting naar het gehalte aangenomen."

De *Koloniale Raad* antwoordt op deze beschouwing:

„Was men alzoo gaarne bereid mede te werken tot eene verhooging van den drankaccijns, met de wijze van berekening van den accijns, waardoor in des Bestuurs stelsel de hoogere opbrengst zou worden verkregen, kon men zich niet vereenigen.

Algemeen was men van oordeel, dat het stelsel der bestaande verordening — belasting naar de hoeveelheid — de voorkeur verdient boven dat van het Ontwerp N°. 4, belasting naar het alcoholgehalte.

Theoretisch moge het laatstbedoeld stelsel het meest billijk en logische, het eerstgemelde daarentegen hoogst onbillijk en zeer onlogisch schijne — inderdaad ligt er aan de heffing naar de hoeveelheid een zeer billijke gedachte ten grondslag, practisch bestaat er tusschen de twee genoemde stelsel geen groot verschil.

Immers, vaststaat, dat in de Kolonie zelden of nooit rum op fust wordt ingevoerd tot mindere sterkte dan 81%.

Vaststaat eveneens, dat cognac en jenever, die soms, hoewel zeer zelden, ook op fust worden ingevoerd en die eene mindere sterkte hebben, hunne waarde niet uitsluitend aan het alcoholgehalte, maar ook aan de wijze van bereiding ontleenen.

Waar nu de laatstgemelde dranken, gelijk van algemeene bekendheid is, meer — en dit geldt in zeer sterke mate voor cognac — door de gegoeden worden verbruikt, terwijl rum de volksdrank bij uitnemendheid kan worden genoemd, daar springt het in het oog, dat eene belasting als die naar de hoeveelheid, die het genotmiddel van de gegoeden zwaarder treft, verre van onbillijk, integendeel zeer billijk en in overeenstemming met gezonde beginselen van belastingwetgeving moet worden genoemd.

Voor het gemak, zegt de Memorie van Toelichting tot het Ontwerp N°. 4, wordt sterke drank op flesschen en kruiken geacht eene sterkte te hebben van 50%. De Afdeelingen meenden dat in dit opzicht veilig verder kon worden gegaan en stelden voor tot meerder gemak, zoo van belanghebbenden als van de Administratie, allen sterken drank eene gelijke sterkte toe te kennen, met andere woorden het bestaande stelsel van belasting naar de hoeveelheid te behouden.

Eene kleine uitzondering achtte men echter gewenscht en wel ten aanzien van de bovenwindsche eilanden, voor wat den belastingvoet betreft. Vele leden waren van oordeel dat de belasting voor die eilanden niet verhoogd behoorde te worden. Zij vreesden namelijk dat, waar op die eilanden, vooral op Sint Martin, van een afdoend toezicht wel nimmer sprake zal kunnen zijn, verhooging van den belastingvoet alleen zou leiden tot toenemenden frauduleuzen invoer.

Wat de mate van verhooging aangaat meende men dat eene van vijf cent per liter ongeveer Fl. 17.000.— meer dan thans zou opleveren; wat misschien een weinig minder zou zijn, dan waarop gerekend kon worden, indien men het stelsel van het Bestuur, dat voor den rumaccijns eene verhooging van tien cent de liter beteekent, aannam en den drank op flesschen eene sterkte toekende van 60%.

Met de voorgestelde verhooging van den wijnaccijns kon men zich vrij algemeen vereenigen. Ook voor wijn wenschte men echter het stelsel van belasting naar de hoeveelheid zonder eenige beperking aanvaard te zien.

Voor wat de Ontwerpen Wijnaccijns en Bieraccijns betreft, werden er geene opmerkingen gemaakt, welke in beginsel hierboven niet reeds besproken zijn."

De wijnaccijns zou dus bepaald worden op:

vijftig cent per liter voor champagne en andere mousseerende wijnen.

twintig cent per liter voor alle andere wijnen.

Op bier zal een accijns geheven worden van vijf cent per liter.

---

zoo goed ale dood, — en als die wetten populair en nuttig zijn, zal men 't slecht kunnen ontkennen; maar ten minste mogen ze niet christelijk wezen. Christelijk moet niet deugen. Daarom nu maar vast 't deuntje gezongen van het christelijk ministerie, dat geen christelijke wetten maakt.

Dat mes snijdt aan twee kanten.

Jammer, dat de toeleg zoo doorschijnend is, en deze manier van bestrijding de aanvallers zoo bloot geeft.

Blijkbaar hebben ze niet anders. Het praatje van luiheid is verstomd, is gestorven aan eigen belachelijkheid, en men moet toch agiteeren, kost wat 't kost.

Bij dit onhandig gehaspel aan liberalen kant zijn twee leelijke hartstochten in 't spel: eerzucht en hare gezellin afgunst. De eerste had zich opgesloten in hare zelfgenoegzaamheid en verkneukelde zich bij de gedachte dat zij nu 't record hield, dat niemand haar kon afnemen; en zoo gauw komt er niet een christelijk kabinet met een premier vooral, die torenhoog uitsteekt boven zijne voorgangers, meerendeels mannen met niet meer dan gewone bekwaamheden, of zonder zich te geneeren laten ze hunne kleinzieligheid blijken en worden jaloersch.

't Is ook een hard gelach. 't Liberalisme heeft den naam van een ruimen blik: maar 't oog der liberale regeerders heeft sinds lang niet verder gekeken dan hoogstens de grenzen van 't kleine Nederland en deze geloovige minister-president ziet ver over de grenzen heen niet slechts, maar hij overschrijdt dien niet om een beetje en villégiature te gaan, maar om te studeeren, en ter liefde van zijn ambt.

De intellectuels in Nederland huiveren als ze in de toekomst het geloof zien, losgemaakt uit zijn boeien, worstelend met hun intellect en dat verdringend.

Wie weet of niet een vaag vermoeden bij hen opkomt, dat de geloovigen hier, blijven ze meerderheid en worden ze sterker, met hen 't zelfde zullen beginnen als de Fransche égalité- en fraternité-vereerders, die in naam dezer twee de derde, la liberté, dooddrukken.

Gelukkig, dat de geloovige partij hier eene andere égalité en fraternité huldigt, die van Gods openbaring en der H. Schrift, en haar vrijheidsbegrip niet zoo bekrompen is als van de Fransche raison-helden.

Ze kunnen gerust zijn wij hebben niets anders noodig dan gelijke rechten, wij protesteeren alleen tegen de previlegies van 't ongeloof. Die moeten in heel 't onderwijs worden afgeschaft.

En al zou dit ministerie niets anders doen dan daarin evenwicht brengen, dan was dat een allerchristelijkst werk.

En zeer duidelijk was de prachtige houding van deze regeering bij de troebelen van verleden jaar 1903, om daar nog eens op terug te komen. Dat zouden liberale bewindvoerders heel anders aangelegd hebben, te oordeelen naar de nijdige, afbrekende critiek van dien kant. Of ze 't beter gedaan hadden? Daar valt aan te twijfelen.

Het begrip van 't gezag opruimen en het dan toch hooghouden, 't is zoo'n toer!

Maar wie weet! Daar waren andere relaties tuschen de leiders der beweging en de liberale voormannen, bv. die van geestelijke verwantschap. Misschien was onder een liberale regeering dat verzet nooit daad geworden. Wie weet! Gelukkig in elk geval, dat we dit bewind hadden in die droevige dagen. We konden gerust slapen, omdat er vooral twee mannen waakten, minister Kuyper en minister Bergansius. Eere zij hun!

Zoodat de praatjes over gebrek aan Christelijkheid niet de moeite waard zijn om naar te luisteren.

Laat dit ministerie zijn gang gaan; 't vaderland zal er welvarender en beter door worden.

De Christelijkheid door de liberalen van deze regeering geëischt, schijnt zoo iets curieus te wezen, dat zelfs deze aller-christelijkste mannen van Staat de heeren niet voldoen kunnen.

BONAIRE.

Gronden in huur of in eigendom?

I.

Na overvloedige gegevens daarover te hebben ingewonnen, zullen wij in ons blad eenige ongezonde toestanden op bovengenoemd eiland en eenige middelen ter verbetering daarvan bespreken. Want, al moge het waar zijn, dat er kort geleden in de 2[de] Kamer heel wat over Bonaire is te berde gebracht, daar was rijp en groen bij, veel wat op onbekendheid met plaatselijke toestanden duidde, veel wat overdreven is, veel ook wat gerust nog iets kan aangedikt, niet weinig wat geheel vergeten is.

Hoe onaangenaam het ook moge klinken, het mag toch in het belang der bevolking wel eens gezegd en *bewezen* worden, dat er op dat eiland niet alles „in den haak" is.

Zelfs al laat men de vooruitzichten van den oogst, — die nu al voor de meesten reddeloos verloren is en voor enkelen niet meer dan eenig plantzaad zal opleveren, — geheel buiten beschouwing, dan rest er nog genoeg om den economischen toestand ongunstig te noemen. De uittocht van vele huisvaders en jonge mannen naar den vreemde, wegens gebrek aan werk en verdienste in de naaste omgeving, is al begonnen. Eenigen tijd geleden gingen er 70 tegelijk naar de koffie- en cacaoplantages van Valencia. Anderen zijn reeds vertrokken naar Tortuga en Cumaná, of wachten nog op een geschikte gelegenheid om aan boord van een schip, op Maracaibo, Tocácas, Margarita of Santo Domingo hun brood te gaan verdienen. De prijs der levensmiddelen is tot een ongekende hoogte gestegen. Een vat maismeel vroeger 9 gld; doet nu al 14. gld. op Bonaire. De kan is allengs van 10 tot 14 cts. opgeklommen. Er is zelfs een tijdlang voor 15 cts de kan verkocht. Van evenredige stijging der arbeidsloonen is geen sprake om de eenvoudige reden, dat dáár ambachten en vooral industrie nagenoeg geheel onbekend zijn.

Het Gouvernement, in stede van onder deze treurige omstandigheden verlichting te brengen, maakt het nog slimmer, en verhoogt, ten bate der inkomsten uit de invoerrechten, de getaxeerde waarde van een vat meel met één gulden. Wat zijn de tijden veranderd sedert Gouverneur Barge, die in 1898 of 1899 grootmoedig vrijstelling van belasting op den invoer toestond voor een lading meel en boonen, die op Curaçao bij elkander gebedeld was voor Rincón, waar gebrek geleden werd! Neen, van overgevoeligheid of te veel medelijden met de nooden des volks zal men het tegenwoordig Bestuur niet betichten.

Te pas en te onpas wordt ons telkens de meening opgedrongen, dat geen vermeerdering van belastingopbrengst beoogd wordt. Maar het is een feit, dat er nog nooit een tijd is geweest, dat het Gouvernement zoozeer uit alles geld wist te kloppen, gelijk tegenwoordig. Het schijnt wel, dat de Kolonie in den laatsen tijd door een sleepnet, of zoo iets van een moordkuil wordt afgevischt om geld bijeen te krijgen. De mazen zijn zoo nauw toegehaald, dat niets of niemand meer ontslippen kan; dientengevolge waren de inkomsten gedurende de eerste negen maanden van 1907 reeds 60.000 gld. hooger dan het jaar te voren. De Heer van Vuuren had wel gelijk, vooralsnog zijn bewondering te matigen en liever eerst nadere gegevens te willen afwachten, uit welke middelen die verhooging van inkomsten, den Minister telegrafisch bericht, geput was.

Werkelijk, het Bestuur lijdt niet aan overgevoeligheid. Nu blijkt het weer, dat de vertoogen in ons Blad en onlangs opnieuw in de 2de Kamer over het onrechtmatig of althans hardvochtig innen van achterstallige en verjaarde huurpenningen, weinig indruk gemaakt en het Bestuur nog niet van zienswijze veranderd hebben.

De behandeling, die nu b. v. de bevolking van Rincón ondervindt van den kant van ons Bestuur, is wel in staat daar groote ontevredenheid te wekken en wij kunnen niet gelooven, dat een dergelijke behandeling goedkeuring bij wien ook zal vinden.

Rincón's bevolking bestaat voor het grootste deel uit oud-gouvernementsslaven en hun afstammelingen.

Bij de afschaffing der slavernij in 1863 werd aan hen, die er om vroegen, een stukje grond afgestaan in het dorp, om er een strochut op te bouwen. Hun akker, waar zij hun mais op planten, is *buiten* het dorp, voor sommigen zelfs op één of méér uur afstands gelegen. Anderen vroegen en verkregen dezelfde rechten nu 30, of 20, of nog meer jaren geleden. Dan ontvingen zij een briefje, een stukje papier van niet grooter dan 10 bij 7 cM., waarop te lezen stond: „*Permit voor N. N. om in het 3de distrikt een strohut te bouwen op de plaats door den distriktmeester aan te wijzen, die dit permit voor gezien zal teekenen.*" Die briefjes dragen bijna alle de handteekening van de toenmalige gezaghebbers Wagner of v. d. Bossche. Goed beschouwd waren die briefjes feitelijk niets anders dan een kennisgeving aan den districtmeester, dat zoo'n persoon verlof had bekomen om een hut te bouwen, zoodat het met recht te verwonderen is, dat er tot heden nog zooveel van die briefjes zijn bewaard gebleven. De kwestie, waarover het dus gaat, betreft uitsluitend deze stukjes grond met de strochut *in het dorp* en niet de een of meer bunders grond, waarop de mais geplant wordt.

Zoolang Rincón bestaat was het nog nooit gebeurd, dat het Gouvernement van die lapjes grond van hoogstens 10 of 20 M. lang en breed, eenige huur had geëischt. Tot op ééns, een paar maanden geleden, aan die menschen werd aangezegd, dat een ieder die geen koopbrief had of niet eenig ander SCHRIFTELIJK bewijs kon toonen, dat hij dien grond MINSTENS 30 JAAR in bezit had, voortaan jaarlijks 1.25 gld. aan huur moest betalen. Deze tijdsbeperking slaat natuurlijk op art. 2000 Ned. Burg. Wetb. en art. 1982 van ons Curaçaosch Wetboek, dat zegt: „Die te goeder trouw het bezit heeft ge-

durende 30 jaren, verkrijgt den eigendom, zonder dat hij kan worden genoodzaakt zijnen titel te toonen." Die bezitters sedert 30 jaar zijn dus volgens de wet feitelijk eigenaars. Daar valt niet aan te tornen. Deze categorie blijft derhalve verder buiten beschouwing d. w. z. voor zoover zij geen *schriftelijk* bewijs behoeven over te leggen. Doch voor zoover al de anderen er onder vallen, betwijfelen wij ten sterkste of die maatregel wel billijk is te noemen, en wel om de volgende redenen.

Vooreerst de eisch van 't SCHRIFTELIJK bewijs. Indirekt geeft het Bestuur dus te kennen, dat er in die dagen geen register of aanteekening is gehouden van de uitgifte dezer stukjes grond. Het Gouvernement wil dus haar eigen slordigheid wegmoffelen en die lieden er voor laten boeten, die hun papiertje ongelukkiger wijze verloren hebben. Is dat billijk?

Er zijn menschen op Rincon, van wie het buiten allen twijfel zeker is, dat zij reeds 40 jaar op datzelfde stukje grond in dezelfde hut gewoond hebben, maar helaas, hetzij door brand of orkaan, hetzij door vertrek van een der huisgenooten, die dat papiertje in bewaring had, ofwel ten gevolge der vraatzucht der houtluis of door welke reden dan ook, dat voddig briefje verloren hebben.

Gelukkig echter waarborgt ons Burgerlijk Wetboek wel degelijk door *bewijs van getuigen* de eenmaal verkregen rechten. Art. 1940 Ned. Burgerlijk Wetboek en 1922 van het Curaçaosche Wetboek verklaart uitdrukkelijk, dat het bewijs door getuigen toegelaten wordt: „in alle gevallen, waarin het uit den aard der zaak niet mogelijk is geweest, zich een schriftelijk bewijs te verschaffen." Als voorbeeld daarvan wordt in het 4de lid aangehaald: „Ingeval de titel welke tot schriftelijk bewijs dienen moest, door eene toevallige, onvoorziene en door overmacht teweeggebrachte gebeurtenis, is verloren geraakt." Daar zijn op Rincón nog voldoend aantal getuigen, die het ongestoord bezit en wonen in dezelfde hut sedert 40 jaar, kunnen bevestigen. Ten overvloede staat de getuigenis van den Heer CAREL BOOM ter beschikking, die reeds vóór 1877 landraad was en reeds toen op Rincón woonachtig en dus alle menschen uitstekend kent.

Maar niet *deze* of *gene* getuige wordt geweigerd, doch ons voornaam bezwaar is iets anders. De juristen zullen met verbazing vernemen, dat *het bewijs door getuigen*, om eigendomsrechten te bewijzen, geheel tegen de letter van ons Wetboek in, op Bonaire in deze kwestie niet aanvaard wordt. Men weigert getuigen te hooren. ALLEEN SCHRIFTELIJK BEWIJS wordt aangenomen.

Behalve de prescriptie na 30 jaren laat ons Wetboek ook verjaring toe reeds na 20 jaren, mits met een titel. Nu laat ik aan de rechtsgeleerden over om uit te pluizen, welke wettige titel in dit geval kan worden aangevoerd. Wij voor ons vinden voldoenden rechtsgrond in de wijze, waarop en het motief waarom die gronden na de afschaffing der slavernij zijn afgestaan. Hierop komen wij nader terug. Indien dus ook voor deze bezitters een titel kan gevonden worden, of ook in geval onze redeneering opgaat, zouden ook zij die minder dan 30 jaar en minstens 20 jaar in het ongestoord bezit van dat stukje grond gebleven zijn, van het betalen van huur vrij zijn.

Er is evenwel nog een andere reden, waarop al die menschen zich op vrijstelling beroepen kunnen.

Wanneer tegenwoordig iemand een stuk grond van het Gouvernement in huur ontvangt, wordt hem tegelijkertijd een gewichtig document ter hand gesteld, dat én het schriftelijk bewijs is, dat die persoon de huurder is én tevens een lange reeks huurvoorwaarden vermeldt. Ten overvloede worden hem terzelfder tijd diezelfde condities ook mondeling ter dege ingescherpt. Een uitstekende en noodzakelijke maatregel. Onder die voorwaarden staat uitdrukkelijk vermeld, dat de huurder gehouden is jaarlijks voor elken bunder grond 1.25 gld. te betalen. Daar valt niets tegen in te brengen. Maar niets van dit alles heeft er ooit plaats gehad bij de uitgifte van de stukjes grond, waarover hier de kwestie loopt. Noch mondeling, noch schriftelijk heeft het Bestuur er ooit aan gedacht, hen aan het verstand te brengen, dat zij dien grond tegen f 1.25 per jaar in huur ontvingen, tenzij voor het eerst nu eenige maanden geleden. Doch wanneer nu werkelijk de bedoeling van het Bestuur geweest was, dien grond alléén *in huur* af te staan, dan zou toch stellig iets daarvan moeten gebleken zijn bij de uitgifte dier gronden, dan zou het Bestuur beslist in de *eerste* jaren niet in gebreke zijn gebleven, die huur op te vorderen. Niets daarvan. Het is dus duidelijk, dat die stukjes in die dagen OM NIET en KOSTELOOS zijn afgestaan. Nog sterker blijkt dit uit het volgende.

Ook onder den tegenwoordigen Gezaghebber zijn dergelijke lapjes grond uitgegeven. Op eenzelfde stukje papier geschreven en overigens gelijkluidend aan den tekst van het bovenaangehaalde permit, is men nu op den inval gekomen er deze woorden aan toe te voegen: „zonder dat dit bewijs ooit zal kunnen aangemerkt worden als bewijs van eigendom op dien grond." Zijn onze inlichtingen juist, dan zijn zulke briefjes met dit bijvoegsel reeds in de eerste jaren van het bestuur van dezen gezaghebber, omstreeks 1893, afgegeven. Niemand zal het in het hoofd krijgen, iemand met zoo'n briefje eigenaar van dien grond te noemen. Als het echter bij die latere uitgifte de bedoeling van het Gouvernement geweest was, dien grond slechts *in huur* af te staan, dan is het alweer hoogst zonderling en raadselachtig, waarom op dat briefje niet de huurprijs vermeld staat, dat ook mondeling er niets van gezegd is en dat ook de bewoner van deze strooihut nooit om de huurpenningen is aangemaand, tenzij voor het eerst in de laatste maanden. Daarom vinden wij de opvatting best verdedigbaar, dat den bewoners dezer laatste categorie hun grond NIET in eigendom, maar wél KOSTELOOS is afgestaan.

Nog op een andere merkwaardigheid moeten wij nog even de aandacht vestigen. In den loop der jaren zijn er verschillende bewoners van Rincon geweest, die hun strooihut met den grond, op boven vermelde wijze verkregen, onderhands of zelfs bij notarieele akte verkocht hebben. Anderen, die hun eerste strooihut, die allengs bouwvallig werd, door een nieuwe vervangen, of er een tweede bijgebouwd, of zelfs er een *steenen* huis voor in de plaats gezet hebben. En dat alles is geschied zonder protest van de zijde van het Gouvernement. Nu lijkt dit laatste oogenschijnlijk tegen de letter van dat briefje, dat slechts het bouwen van een *strooihut* veroorloofde. Maar voor eerst heeft het Bestuur geen protest daartegen laten hooren en ten anderen is die overtreding geheel schijnbaar. In die jaren na de afschaffing der slavernij kon er niet anders dan van strooihutten sprake zijn. Geen oud-slaaf, die pas zijn vrijheid gekregen had, zou het in zijn hoofd zijn opgekomen, een steenen huis te bouwen. Niemand hunner die er in de verste verte toe in staat was. Het bouwen van een steenen huis behoefde dus niet verboden te worden, omdat er toch geen mogelijkheid voor bestond. Van den anderen kant zou het Gouvernement stellig toegestaan en bevorderd hebben, een steenen huis te bouwen, als de vrijgelatenen maar eenigszins daartoe bij machte waren geweest.

(*Wordt vervolgd.*)

CORRESPONDENTIE.

Aruba.

1 Febr. 1908.

De Heeren Fauel, directeur der openbare werken te Curaçao, I. H. Beaujon, onze loods, en C. Eman zijn verleden Woensdag er op uit geweest om den ingang van den haven te peilen. Men bevond bij hooge zee 23 á 24 voet water in het kanaal. De Heeren Fauel en Beaujon meenen dat zulks voldoende is om booten van de K. W. I. M. zonder gevaar binnen te laten en te doen uitstoomen. De Heer C. Eman is echter van een ander gevoelen en beweert, dat verbreeding van de vaargeul noodzakelijk is. Wij sluiten ons aan bij het gevoelen van den Heer Eman. Laat staan dat strikt genomen groote stoombooten onze haven *kunnen* binnenloopen, dan is het toch noodzakelijk om gevaar te voorkomen, dat het toegangskanaal breed genoeg is om eenige speling aan de vaartuigen te laten en die speling zooals die nu is, is te klein. Daarenboven, de verschillende bochten van het Kanaal maken het MOEILIJK om zonder averij een boot er door te laten.

Voor groote zeilschepen wordt het nog veel lastiger, zoodat de Heer Beaujon verklaart, dat er minstens 3 booten zullen noodig zijn, om zulke vaartuigen uit te loodsen, waarvoor dan nog verschillende uren, men spreekt van zes á zeven, zullen noodig zijn.

Het is hier weer de oude quaestie: de strijd tusschen theorie en practijk. Theoretisch genomen *kan* een groote stoomboot ons kanaal binnenloopen, *kan* een zeilschip in- en uitgeloodsd worden.

Maar practisch zijn er zeer veel moeilijkheden en bezwaren aan verbonden, gelijk wij boven aantoonden.

En nu weet toch een ieder, dat Aruba reeds jarenlang vraagt om uitdieping van zijn haven. Een klein gedeelte der buitengewone baten, welke van Aruba in de Koloniale Kas vloeien, mocht toch ook wel eens besteed worden om gevolg te geven aan dit redelijk verlangen van een geheel volk, dat gegrond op hoop koestert den vooruitgang van hun eiland bevorderd te zien door uitdieping van de haven. Het moet aan de grootere schepen *gemakkelijk* worden gemaakt ook Aruba aan te doen. Maar welke Maatschappij zal het nu wagen, als men na informatie of de haven toegankelijk is, hooren moet: 't Kan, maar met moeite, ave ij is niet onwaarschijnlijk.

Zoo iets stoot af, terwijl wij juist moesten aantrekken en lokken.

Gelijk op Curaçao de scheepvaart naar Venezuela bloeit, zoo zál, wanneer wij een goede, gemakkelijk toegankelijke haven bezitten, scheepvaart en handel met Columbia hier toenemen.

Verschillende handelaren van Aruba hebben de vaste toezegging van Columbiaansche kooplieden, dat Aruba doorvoerhaven worden zal voor Columbia naar de Amerikaansche en Europeesche havens. De vraag is dus niet: kan strikt genomen een groot schip hier binnenkomen, maar wel: lokt Aruba aan? Maakt een ruime diepe haven hij binnenloopen gemakkelijk?

Eerst en vooral moet onze haven worden uitgebaggerd. Zij verzandt. Over een paar jaar zal het ook voor kleinere schepen moeilijk worden hier binnen te loopen.

De Heer FAUEL is volstrekt niet onwillig de oude baggermachine van Curaçao hierheen te zenden, maar ZEd. ziet op tegen de kosten. Hier wordt verteld, dat die kosten begroot zijn op 40,000 Gld. Geloove het, wie wil! Ja, als men de machine eerst op een pont zet en dan zoo hierheen sleepen laat door de „Christiansted", zullen de kosten niet gering zijn. Maar de Goudmaatschappij biedt hier ponten te koop aan. De machine kan dus aan boord van de „Christiansted" of van een der booten van den K. W. I. M. geladen worden en hierheen gebracht. Als er dan wordt zorg gedragen, dat de pont hier klaar is, kan de stoomlier van het schip de machine lossen en tegelijk op stellen, dat gaat in dezelfde moeite door.

Men beweert hier ook, dat de heer FAUEL zou gezegd hebben, wel tot uitbaggering te kunnen overgaan, als de kooplieden hier iedere maand 5 Gld. zouden betalen als bijdrage in de kosten. Zoo iets geloof ik niet, en daarom zwijg ik er liever over.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Hedenmorgen is met de *Prins Maurits* aangekomen de Eerw. frater M. GERARDUS, Directeur van het Onderwijs in de Congregatie der Eerw. Fraters van Tilburg en morgen worden met de *Caracas* de Weleerw. Paters MULDER en LEIJCKX uit Porto Rico verwacht.

Aan allen een oprecht „Hartelijk Welkom!"

Havennieuws.

Het venezolaansch Admiraalschip *Miranda* lag in het begin dezer week op de reede van Aruba voor anker.

Rouw.

Woensdag waaide de vlag op het Gouvernementsgebouw, het fort en de Consulaten halfstok ten teeken van rouw over den dood van Z. M. CARLOS I, Koning van Portugal, en Z. K. H. LOUIS PHILIPPE, Kroonprins van dat land.

Manoeuvres.

Woensdagmorgen trok de troepen van het garnizoen naar Fuik, in de Oost-divisie om gedurende drie dagen veldmanoeuvres te houden. Heden worden zij in de stad teruggewacht.

Particulier Initiatief.

Met groot genoegen vernamen wij, dat reeds gedurende eenigen tijd iemand geregeld met ijs naar Aruba vertrekt om daar visch op te koopen en aldus in ijs verpakt hierheen te zenden. Van dezelfde gelegenheid maakt hij ook gebruik om wat ijs op Aruba te verkoopen.

Groenten.

De Curaçaosche Courant had gisteren weer wat nieuws: Wekelijksche marktberichten van den 25n. Januari t/m 2 Februari 1908. Producten van de buitendistricten naar het stadsdistrict van Curaçao aangevoerd en uitgestald.

De lijst is te lang om ze in haar geheel over te nemen; voor de aardigheid noemen wij alleen:

1950	tomaten á f 0,40 per 100.
94	pakken prei á f 0,50 per pak.
166	„ selderij á f 0,02½ p. „
15	„ peterselie á f 0,02½ „
1400	lemoen á f 0,20 per 100
5025	mispels á f 0.01, á f 0,02½ per stuk
1075	bossen warmoes á f 0,02½ p. bos
1652	spaansche peper á f 0,60 p 100
408	meloenen á f 0,15, f 0,20 en f 0,30 per stuk.
738	watermeloenen á f 0,05, f 0,10, f 0,30 en f 0,50 per stuk.

Regenval op Rincon-Bonaire.

1907.

Januari	114.1 mM.
Februari	8.7 „
Maart	7.5 „
April	41.9 „
Mei	5.5 „
Juni	17.6 „
Juli	30.6 „
Augustus	18.6 „
September	8. „
October	46.3 „
November	108.8 „
December	40.2 „
	447.8 mM.

In 1906 bedroeg het totaal op Rincón 888.3 mM. In 1905 467.8 mM.

De St. Jozefs-gezellen.

Onder gewoonte zal ook wederom dit jaar de *Reunion San Hosé* een uitvoering geven; ditmaal belooft het iets geheel bijzonders. Het beroemde drama *Schuld en Vergiffenis* van den Italiaan GIOVANNI BAUTISTA LEMOYNE, in Europa en Amerika herhaaldelijk opgevoerd, werd dit jaar in studie genomen. Aan costumeering en decoratief werd de uiterste zorg besteed. Genoeg zij het te weten, dat alles geschiedt onder de onmiddellijke leiding van den Directeur, den ZEerw. Pater Sr. v. D. PAVERT, om overtuigd te wezen, dat aan het kunstminnend Publiek wederom een avond van rein genot wordt aangeboden.

De uitvoeringen zullen worden gegeven op Woensdag 19 en Vrijdag 21 Februari a. s. Voor verdere bijzonderheden verwijzen wij den Lezer naar de advertentie op de laatste pagina van dit Blad.

Hoe men in Kansas plant.

Door ondervinding geleerd, dat de aldaar ingevoerde maïs, de zoogenaamde Turksche tarwe, welke echter uit Rusland afkomstig is, niet voor immer haar karakteristieke eigenschappen bewaart, zorgt men er voor van tijd tot tijd versch plantzaad te laten uitkomen uit het land van oorsprong, Rusland. Al spoedig zagen de landbouwers, welke voordeelen het oplevert, als men steeds voor plantzaad uitkiest het beste, wat te verkrijgen is. Het is niet goed steeds hetzelfde zaad in denzelfden grond te zaaien. Een verwisseling van zaad van de eene landstreek met dat van een andere, zelfs van plantages uit de nabuurschap onderling en vooral van de meer noordelijk gelegen met de meer zuidelijk, is uitstekend, en het laatste te verkiezen boven het brengen van zaad uit zuidelijk gelegen plantages naar de meer noordelijke.

Niet ieder jaar wordt het geheele land omgeploegd, maar wel wordt het langzamerhand meer algemeen gebruikelijk, vooral in het Westen, het droge gedeelte van Kansas, de plantgaten te maken midden tusschen de stoppels van het pas geoogste graan. Men beweert, dat dit een vaster zaadbed oplevert, met veel minder gevaar dat de bovengrond weggwaait bij hevige winden en aldus het wortelstelsel bloot legt en bloot stelt aan de lucht. Veelal echter wordt de grond, welke niet wordt omgeploegd, goed schoongemaakt, voordat er gezaaid wordt, en men heeft daarbij veel succes. Aan omwerking en het aanwenden van mest of andere vruchtbaarmakende ingrediënten

werd tot dusverre nog weinig gedacht, maar dat zal met ter tijd, overeenkomstig de behoeften wel veranderen."

Hadden de Nederlandsche Landbouwkundigen WENT en RIJKENS bijv. nu wel het recht zoo verachtelijk te smalen op de Curaçaosche methode? In het maisland bij uitnemendheid, in Kansas, plant men blijkbaar op dezelfde wijze als hier.

Maar dat kwam omdat zij Hollandsche Landbouwkundige waren, en den tropischen landbouw slechts theoretisch kenden. Zou er nu niet heel veel vóór zijn, dat een theoretisch goed onderlegd landbouwkundige eens daar ging zien, hoe men practisch maïs verbouwt, of misschien nog beter. dat iemand, die practisch hier maïs verbouwd heeft, eens daarheen ging om te zien, wat hier nog valt te verbeteren?

Uit bovenstaande aanhaling over het plantzaad zien wij, dat er nog wel iets te leeren valt, ook voor den practicus.

De Woudkoningin.

Deze kinder-operette is zoozeer in den smaak gevallen, dat er dezen avond een tweede uitvoering zal plaats hebben, naar wij hopen met even schitterend succes, als den eersten keer.

Buitenland.

Portugal.

Slechts hoogst zelden hoorde men iets van Portugal. Tientallen van groote Bladen kan men openvouwen, voordat men in het Algemeen Politiek Overzicht een of ander onbeduidend berichtje over dat land zal aantreffen.

Plots, als door een fellen schok wakkergeschrikt, staart geheel de wereld angstig naar Portugal heen. Telegrafisch werd geheel de wereld bericht: Koning Carlos I en de Kroonprins Louis Philippe zijn vermoord, verraderlijk getroffen door een schot, toen zij in gezelschap van Koningin Amelia en Prins Manuel, op wien ook een paar schoten gelost werden, door de straten reden van Lissabon.

H. M. de Koningin bleef alleen ongedeerd. De Koning en de Kroonprins stierven bijna onmiddelijk. Aanvankelijk meende men, dat ook Prins Manuel doodelijk was getroffen. Welk een wanhopige droefheid, welk een radelooze angst moet zich niet hebben meester gemaakt van de Koningin, toen zij wegvluchtte met de lijken van haar echtgenoot en van een harer zonen, terwijl haar eenigst overgebleven kind naast haar als te sterven lag, hevig bloedend uit zijne wonden. Eerst na haar droeve tehuiskomst in het Paleis kon haar verzekerd worden, dat de wonden van Prins Manuel niet doodelijk waren.

Deze afschuwelijke koningsmoord komt ook wederom, even als zoovele andere barbaarsche aanslagen op vorstelijke en gezagdragende personen, op rekening van het ruwe geweld van een klein troepje ontevredenen, die nog wel zich aanmatigen op deze menschonteerende wijze, de zoogenaamde ontwikkeling en beschaving aan de menschheid te willen brengen.

De ontevredenheid over de dictatuur van Minister FRANCO was volstrekt niet algemeen. Koning Carlos I schijnt wat zwak geweest te zijn. Het land was tamelijk ontredderd. De Financieele toestand allerbedroevendst. Alleen door zijn volle vertrouwen te geven aan Minister FRANCO, die met ijzeren vuist den wagen van staat weder op het rechte spoor wilde zetten, meende de Vorst zijn land nog te kunnen redden en de revolutionaire troebelen te onderdrukken. Minister FRANCO werd tot dictator aangesteld, de staat van beleg afgekondigd.

Een paar weken geleden had een Verslaggever van de „Daily Mail" een interview met Minister FRANCO, dat zeer optimistisch getint was en zulk een tragisch einde, als wij nu beleefden in de verste verte niet deed vermoeden. Minister FRANCO zeide hem: Nadat mijn tegenstanders een half jaar vergeefs getracht hebben het land tegen mij op te zetten, mag ik wel zeggen, dat het volk van dit tijdelijke bewind niet afkeerig is. Zoodra de partijen waarborg geven, dat zij de grondwettelijke instellingen niet zullen misbruiken, zijn wij bereid de volksvertegenwoordiging weer te laten werken. De dictatuur is intusschen niet tegen politieke vijanden gericht; ze is zuiver besturend van aard. Onze eerste plicht is, de financiën op goeden grondslag te brengen.

De geldkwestie, zegt de verslaggever dan, is de wortel van het kwaad. De financiers volgen de proef, die Franco neemt dan ook met belangstelling. Reeds heeft hij een half millioen gulden in 't jaar bezuinigd door allerlei schijn-betrekkingen op te heffen. Een groot aantal menschen trokken geregeld geld uit de schatkist, zonder dat zij er ooit iets voor deden. De toelage van de koningin-moeder heeft hij met f96,000 in 't jaar verminderd. Maar de civiele lijst van den koning en de bezoldiging van officieren heeft hij vermeerderd. Over deze vermeerdering spreken Franco's tegenstanders veel kwaad.

Franco zei nog, dat hij zijn volk wilde opvoeden. Hij had daartoe o. a. professoren en studenten naar Frankrijk, Duitschland en Engeland gezonden. Rijk zou Portugal nooit worden, want het heeft geen delfstoffen, maar het heeft koloniën die rijk kunnen worden, en in Brazilië wonen landgenooten, die sterk aan het moederland gehecht zijn. Franco heeft vertrouwen in Portugal's toekomst, als het volk maar wijs wilde wezen.

Mocht Minister Franco misschien wat al te optimistisch gedacht hebben over zijn eigen optreden en zijn toekomstplannen, een zelfde gunstige beoordeeling troffen wij aan in de *Politische Correspondenz* waar „een staatsman van gezag" zijn naam werd, jammer genoeg, niet genoemd aan het woord is. Daarin wordt er op gewezen, dat de aankondiging van de zijde der regeering, dat zij opnieuw den constitutioneelen weg wenscht te gaan betreden, op de beweging onder de oppositie een zeer kalmeerende uitwerking heeft gehad. Allerwege beginnen thans de toebereidselen tot den verkiezingsveldtocht, zonder dat er meer opwinding te bespeuren valt dan bij vroegere gelegenheden. Daaruit blijkt tevens, dat de agitatie, waarmede een deel der politieke kringen het optreden van het kabinet-Franco zocht te bestrijden, volstrekt niet tot die toestanden in het land geleid heeft als door buitenlandsche bladen beweerd werd. Die hoogst overdreven berichten hadden tengevolge, dat Engelsche, Duitsche, Fransche en Italiaansche bladen bijzondere berichtgevers naar Portugal stuurden, om daar met eigen oogen den stand van zaken gade te slaan. Al die persvertegenwoordigers moesten constateeren, dat er onder het volk volstrekt niet zulk een diepgaande oproerige beweging te bespeuren viel, als door sommigen beweerd werd. Feitelijk — zoo gaat de zegsman der Politische Correspondenz voort — bood Portugal tijdens de dictatuur den aanblik van een land, waar de openbare orde niet verstoord was en waar alle zaken een normaal verloop hadden. Van den scherpen strijd, door een deel der pers in de oppositie tegen de regeering gevoerd, hield zich het grootste deel der bevolking verre.

Een groot bewijs, dat het land werkelijk rustig was valt verder hieruit af te leiden, dat Koning Carlos I reeds had aangezegd Brazilië een bezoek te zullen brengen. Bij de feesten op den hondersten gedenkdag van het feit, dat Johan VI de Braziliaansche havens voor den wereldhandel openstelde, zou de Koning tegenwoordig zijn. Te Rio Janeiro werden de toebereidselen voor de ontvangst reeds voorbereid. Brazilië zou den Koning een nieuwe kroon aanbieden met kostbare juweelen bezet.

Jammer dat FRANCO, meester van den toestand, zich zelf niet wist te beheerschen en te matigen, doch te veel op zijn kracht vertrouwde. Door al te hevig tegen zijn vijanden op te treden heeft hij hen verbitterd, terwijl hij ook door inbreuk te maken op de grondwet hun voet gaf tot verzet en weerspannigheid.

De verschillende kleinere fracties der oppositie sloten een compromis en drongen gezamenlijk in een bijeengeroepen vergadering in verschillende moties er op aan, dat alle besluiten in strijd met grondwet en vrijheid genomen, zouden worden ingetrokken, de vermeerdering der voorschotten aan de koninklijke familie onderzocht zou worden, dat alle willekeurige maatregelen zouden worden afgeschaft en de normale constitutioneele toestand weer ingevoerd zou worden.

Franco beloofde het parlement bijeen te zullen roepen, en schreef de verkiezing voor de Cortes uit tegen einde Maart.

Tot zooverre was het verzet der oppositie-partij wettig en geregeld.

Maar, de oppositie scheen bang aan invloed te zullen verliezen, als Parlement en Cortes bijeen zouden zijn gekomen en de toestand weer geregeld wezen zou, het was haar niet te doen om rust en orde te herstellen, maar om zelf partij te trekken uit den oogenblikkelijk verwarden toestand; bijna onmiddelijk na deze wettige regeling begonnen zij met geweldadige aanslagen en met pogingen om de monarchie omver te stooten en een republiek uit te roepen. Geweld tegenover geweld gebruikend wist Franco telkens dit begin van revolutie te onderdrukken, totdat de revolutionaire partij eindelijk de hand sloeg aan den Koning en den Kroonprins, en klaarblijkelijk de geheele Koninklijke Familie wilde uitroeien.

Goddank, dat dit hun niet is gelukt, anders ware de verwarring niet te overzien geweest, en bestond er gegronde vrees, dat deze revolutie ook zou zijn overgeslagen naar Spanje, Frankrijk, en misschen ook Italië.

Prins Manuel ontkwam aan hun fellen haat en is tot Koning uitgeroepen.

Minister Franco heeft zijn ontslag ingediend.

Veel kan dit bijdragen, om de gemoederen weer tot kalmte te brengen, als de jonge Vorst, slechts 19 jaar oud, nu maar rekenen kan op de wijze voorlichting van bezadigde raadslieden.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1908.	Carcas.	Zulia	Philad.	Marcb.	Carcas.	Zulia
Vertrekt van NEW-YORK	Jan. 4	Jan. 11	Jan. 18	Jan. 25	Feb. 1	Feb. [illegible]
Komt aan te SAN JUAN	9		23		6	
Vertrekt van „	10		24		7	
Doet CURAÇAO aan	12		26		9	
Komt aan te LA GUAIRA	13	18	27	Feb. 1	10	1[illegible]
Vertrekt van „	15	20	29	3	12	1[illegible]
Komt aan te PTO. CABELLO	16		30		13	
Vertrekt van „	17		31		14	
Komt aan te CURAÇAO	18	21	Feb. 1	4	15	1[illegible]
Vertrekt van „	19	27	2	10	16	2[illegible]
Doet LA GUAIRA aan	20		3		17	
„ PONCE „		29		1		2[illegible]
„ SAN JUAN „	22		5		19	
Komt aan te NEW-YORK	27	Feb. 4	10	7	24	Mrt. [illegible]

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Zulia	Merida	Marcb	Merida	Zulia
Vertrekt van CURAÇAO	Jan. 13	Jan. 21	Jan. 27	Feb. 4	Feb 10	Fb. 1[illegible]
Komt aan te MARACAIBO	14	22	28	5	11	19
Vertrekt van „	17	25	21	8	14	22
Komt aan te CURAÇAO	18	26	Feb. 1	9	15	2[illegible]

Ingezonden Mededeelingen.

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO